kazetenn ar stourmoù e breizh

10 lur

bremañ

C'HWEVRER 1983 Niv.17

BREZHONEG EN TIEZ-KER

LIZHIRI DA "VREMAÑ

Y Gyngres Geltaidd

Mall bras a zo warnomp o c'hortoz ar C'hendalc'h Keltiek a vo dalc'het en Aberystwyth eus ar 25 betek an 30 a viz Gouere e 1983.

An dud a vo lojet – ha lojet mat – e Pantycelyn, Ti ar Studierien Gembraek er skol veur. Plaset mat eo e-keñver kêr Aberystwyth, ar Greizenn Sevenadurel hag al Levraoueg Vroadel. Hag, e Pantycelyn e vo aozet ar prejoù ivez. Dedennus kenañ evit an holl genvroiz keltiek eo roll an abadennoù bet prientet dija. Sur e vo e-leizh a dud o c'houlenn bod – neuze ar c'hentañ a glasko en do ar plas evel-just.

Priz ar frejoù a vo 60 lur saoz evit ar pemp devezh. Evit bezañ sur da gaout plas eo dav kas 15 lur saoz a-benn ar c'hentañ a viz Meurzh (Deiz Gouel Sant Dewi) hag ar 45 lur all ha 2 lur ouzhpenn evit enskrivañ, a-benn an 23 a viz Mae. Ar chekennoù a zo da vezañ paeet da 'Y Gyngres Geltaidd, Cangen Cymru, ha kaset da : Delwyn Phillips, 20 Stryd Newydd, ABERYSTWYTH, SY 23 2AT, Dyfed, Kembre.

Klask a reomp lojeiz marc'hadmatoc'h evit ar studierien hag an dud yaouank. D'ar re a fello dezho ez eus un dachenn gampiñ e-kichen. Met ret eo skrivañ abred (ar c'hentañ ar gwellañ) da : DW Jones, Fferm Bryncarnedd, Ffordd Clarach, ABERYSTWYTH, pellgomz : Aberystwyth (0970) 3450.

Delwyn Phillips

Ar skingomz kaset en-dro gant taosou ar Vretoned

Rannet eo bet Breizh adarre, evel ma oa bet graet dezhi dre 'n departamantoù e 1973, dre ar gwagennoù ar wech-mañ e-lec'h kaout ur skingomz d'ar Vretoned en o yezh, e brezhoneg en he fezh.Setu 2 Vreizh -Radio Armorique ha RBO, an div renet gant ur yezh estren.

Strollad Brest ha galloud Paris a zo bet gwelet abaoe penn kentañ ar radio-se : dibabet e voe e rener, dilennet e is-renerien kenetreze, kilstourmerien a-zoare e-keñver ar brezhoneg ha sevenadur Breizh.

Klasket e voe eta dre ar c'helaouennoù danvez : -kazetennerien kaer o doe lod eus ar stourmerien lakaet o anv evit-se, ne voe galvet kazi hini ebet anezhe da vont da Baris da dremen an arnodenn e galleg dirak ar mikro. Aozet e oa bet an troioù kamm siouik ha dre-guzh, en em glevet etre ar galloud politikel hag an enepstourmerien.

War a larer, ez eo bet krouet R.B.O. hervez mennad galloud Paris, da larout eo digreizennañ ar gelaouennerezh c'hall. Kavout a ra deoc'h ez eo bet digreizennet e-modse ? Atav e chom renerezh ar radio etre daouarn ar re a zo a-du gant Paris. Hag, evel Remi Derrien,R.Milin,B.Grall, hag all, ar re-se o deus kilstourmet a-viskoazh a-enep an emsaverien, a zo bet anvet, a-zivezhkaer, da gazetennerien hag animatourien vrezhonek.

Ha peseurt boued a vez skignet deomp ? Dre veg R.Derrien ne zeu nemet fistilhachoù, komerachoù, diotachoù. Hag ouzhpenn-se e kemenn deomp ez eo e abadenn en divyezh ; hanter-c'halleg, hanter-vrezhoneg. Koulskoude e tistrip, e gwirionez, muioc'h a c'halleg hag a saozneg. Ne c'hellfemp ket chom diseblant dirak un den evel-se ma ra nemet geizoù gant e gaoc'hachoù diwar goust hon taosoù deomp. Evit R.Milin, em eus klevet, pet ha pet gwech, anezhi o lavaret: "Brezhoneg a zo ur yezh hag a zo o vont da vervel..." Daoust ha labourat a ra hounnezh e RBO evit sebeliañ brezhoneg en ur c'horn bennak a Vro Leon ?

Petra eo an divyezhegezh? Selaou un dra div wech n'eo ken. Met darn a larfe ez eo an dra-se evit ar c'hallegerien... Ma gaol ! N'o deus nemet tapout ar radioù all neuze, m'en em chalont gant un eurvezh pe ziv a abadennoù brezhonek bemdeiz.

O'm meno, e oa bet ur fazi bras da Skol An Emsav chom hep stourm a-enep Radio Paris e Kemper e penn kentañ e zigoradur, pe a-raok-se zoken. Gounit plas d'ar brezhoneg en deskadurezh,er radio hag er skinwel an hini eo al labour talvoudusañ ha mallusañ a-vremañ. Radio Breizh-Izel a zlefe bezañ d'ar vretoned, ha neuze e rankfemp ober diouti ur radio brezhonek penn-da-benn. Seblantout a ra din e vefe talvoudusoc'h deomp lakaat hon holl nerzhioù er stourm-se evit e hini ar panellouiec'h. Setu,amañ e c'houlennan start ouzh Skol An Emsav aozañ un dibunadeg hag un a-[illegible] e R.B.O.evit mo[illegible] [illegible] Rene Abjean, [illegible] hag ar pennoù bras all.

Makoto Nogushi

Diazezet war yezh Kerne.

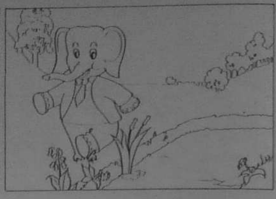

"Nolig, an olifant" – Ul levr da livañ (ha da lenn)-Evit plijadur ar vugale !

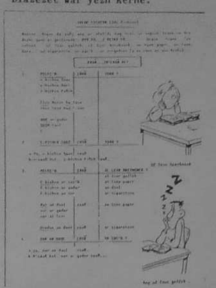

Gouzout a reomp e vez diaes a-wechoù d'ar gelennerien kavout dafar evit aozañ kentel-mañ-kentel. Setu ma ginnigomp deoc'h un nebeut levrioù embannet gant hor c'hevredigezh evit harpañ ar gelennerien war ar brezhoneg. Evit ar re vras: "Selaou-Selaou" levr-kelenn savet gant M.Kassagnou,"Chan ha Yann" ur gontadenn enrollet gt Kazetenn ar Menez,al levrig zo bet skeudannaouet kaer!Fichennoù kelenn aes ha dedennus evit ar c'helenner 1añ bloavezh gant skouerioù hag alioù fur. Evit ar re vihan (skol-vamm ha 1añ derez):"Lom war ar maez"ul levr dedennus vit ar re vihan, o kontañ buhez ur paotrig war ar maez (3 levr "Lom" all a vo embannet e-doug ar bloavezh 1983)."Nolig an Olifant"ul levrig da livañ hag ur skrid eeun e-kichen pep skeudenn da livañ (embannet e miz Meurzh 1983.)

Miziek eo Bremañ. Darn ne gredent ket e vefemp bet deut a-benn da embann ur gazetenn vrezhonek bep miz. Graet eo an taol. Ha BREMAN, padout.

Hag evit padout hon eus ezhomm sikour. Arc'hant eveljust. Degemeret e vez digant lod un tammig muioc'h eget priz ar c'houmanant. A zo mat. Met koumananterien hon eus ezhomm ivez. Pep lenner a anavez tud n'int ket koumanantet. N'eo ket permetet lezel anezhe e teñvalijenn ar sevenadur gallek. Grit un dra bennak evite. Buan ! ar vuhez zo ken berr. Hini ar c'hazetennoù ivez.

Ha neuze, boued d'ar bugel ! Kasit dimp ho pennadoù, ho tresadennoù. Ret eo dimp kreskiñ skipailh ar skriverien. Ret eo deoc'h dont d'e greskiñ : labour zo evidoc'h. Ma n'hoc'h eus ket peurvestroniet reolennoù ar c'hemmadurioù, ne rit ket biloù : ur skipailh-difaziañ zo karget da argas didruez fazioù hor gwellañ pluennoù. Ma ne reont ket mat o labour, kasit dezhe ho kunujennoù. Ar meuleudioù avat zo da gas d'ar renerez. Diverglit ho pluennoù ! Kasit dimp lizhiri, keleier. Ha ni a zalc'ho da gas deoc'h BREMAÑ.

Ar skipailh

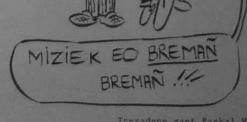

Tresadenn gant Paskal Marc'heg.

gwelloc'h-gwellañ

Profoù miz Kerzu 82 : 522,oo lur.

Profoù miz Genver 83: 656,oo lur.

☆

Lennit **al liamm**

DIVYEZHEGEZH

VOTADEG

Emañ atav ar brezhoneg e-maez ar vuhez publik e Breizh, war ar pemdeiz koulz hag en degouezhioù ofisiel. Diazez ar vuhez-se eo ar c'huzulioù-kêr, ur roll bras o deus da c'hoari evit lakaat un termen d'an disrannerezh mezhus-se, a ra gaou ouzh ar Vretoned. Dezhe eo da grogiñ gant ur politikerezh nevez.

Un emzalc'h tud suj.

Levezonet don eo bet ar Vretoned, hag ar re zilennet gante, gant ideologiezh an heñvelekaat hag ar c'hreizennañ koulz ha gant ar sevenadur a embanne bezañ hollvedel, a-benn derc'hel gwelloc'h ar re all dindan e yev. Asantet o deus re alies e vefe lazhet ar brezhoneg evel pa vefe e blanedenn, zoken pa ne oant ket a-du, dre ma oant int suj d'ar galloud ekonomikel ha politikel.

Ur spered nevez.

Atav ez eus bet Bretoned o sevel a-enep koll o fersonelezh ha diskar o yezh, o sellet ouzh ar brezhoneg evel ouzh ur benveg dispar evit ar c'hrouiñ sevenadurel, o welet ennañ benveg an adsav a roio startijenn en-dro d'ar vro. E 1983, dija, e oa bet votet ur mennad evit kelenn ar brezhoneg gant 305 kumun. Mennadoù e-leizh a zo bet votet betek-hen gant ar c'huzulioù-kêr, kuzulioù departamant hag ar c'huzul rannvro.

A-wechoù, koulskoude, eo bet ret d'an estrañjourien sevel o mouezh ha goulenn e vefe gwellaet stad ar brezhoneg. Ur "c'homite etrevroadel evit difenn ar brezhoneg" a zo bet savet e 1979. Bodañ a ra kevrennoù a vez kavet en un dek bro bennak dre ar bed holl. D'ar 7 a viz Here 1981, ez eus bet votet gant Parlamant Europa ur mennad-aliañ a c'houlenn digant "ar pennadurezhioù o ren war un dachenn e-lec'h ma z'eus ur yezh a-ziforc'h, hag an disterañ framm melestradurel stag ouzh ar stad emañ enni, degemer ar yezh-se da yezh ofisiel pe ken-ofisiel".

Ouzhpenn goulenn e vefe a gwir d'ar pobloù da ziorren o yezh hag o sevenadur a-ziforc'h, e c'houl an testennoù etrevroadel e vefe un dever.

Hollbouezusoc'h eo c'hoazh an dever-se d'ar re zilennet, dileuridi anezhe eveljust. Tud e karg eus amzer da zont ur bobl.

.Ar re zilennet da benn o farrez pe o c'hêr a zo tu dezhe kaout ur roll hollbouezus evit roiñ e blas d'ar brezhoneg er vuhez publik. Lusk a c'hellont roiñ d'ar brezhoneg ; broudañ ha n'eo ket chom da straniñ.

.Roll kement hini a zo a-du gant ar c'hinnigoù-se hag a fell dezhañ pe dezhi lakaat ar brezhoneg da vont war-raok eo mont da welet ar re zo e penn pep listenn war ar renk evit ar votadeg e-lec'h m'emaint o chom ha goulenn diganto asantiñ d'an diazezoù-se.

.Brudañ ar respontoù a vo d'ober. Aesoc'h a-se e vo da veur a-hini ober e choaz. Muioc'h a-bouez en do war ar re zilennet !

Prest omp, eveljust, da sikour ac'hanoc'h evit kas da benn ar mennadoù-se.

SKOL AN EMSAV

10 GOULENN SKOL AN EMSAV

1 - Dibab, pe lakaat er servijoù, implijidi gouest da respont d'an dud e brezhoneg, dre gomz pe dre skrid. Reiñ d'ar re a implij brezhoneg en o labour evit an ti-kêr ar memes gopronù ha d'ar re a implij yezhoù estren.

2 - Kinnig d'an holl implijidi bezañ stummet war ar brezhoneg dre ar stummadur da badout.

3 - Lakaat, e-barzh an holl genstrivadegoù danvez-implijidi tiez-kêr, arnodennoù war ar brezhoneg da vezañ dibabet gant ar re a fell dezho. Ha sevel kentelioù brezhoneg evit prientiñ ar c'henstrivadegoù.

4 - Lakaat tamm-ha-tamm brezhoneg ha galleg war an holl baperennoù ofisiel hag embannadurioù ar velestradurezh e dalc'h an ti-kêr.

5 - Lakaat ar brezhoneg e-kichen ar galleg tamm-ha-tamm war ar panelloù-heñchañ ofisiel, e kêr, er gumun, hag en enskrivadurioù-diabarzh ar savadurioù e dalc'h an ti-kêr (skouer : ti-kêr, degemer, kreiz-kêr, komiserdi hag all...).

7 - Sikour da gas ar brezhoneg war-raok o reiñ skoazell da z-Diwan, yalc'hadoù ha peadra da vont en-dro, betek ma vo lakaet e-barzh ar servij publik adkempennet, digor d'an holl, ha demokratel.

8 - Krouiñ ur c'harg eil-maer karget da gas ar brezhoneg ha sevenadur Breizh war-raok gant skoazell ur bodad digor d'ar re n'int ket er c'huzul-kêr.

9 - Harpañ ar c'hrouiñ hag ar sevenadur brezhonek, er c'hevredigezhioù dreistholl.

10 -Krouiñ pe astenn, el levraouegoù-kêr, rann al levrioù brezhonek. Koumanantiñ d'an holl gazetennoù brezhoneg.

HA WAR AR MARC'HAD

11 -Harpañ ar stourm evit ma vefe adunvanet pemp departamant Breizh.

DA SEVEL : BRO REDON HA GWILUN

Pet gwech 'vez treuzet bro ar Wilun gant pleustrerien an hent-houarn, en ur vont a Roazhon da Gemper pe da Naoned, en ur ober un devezh? Ha pet anezho a zalc'h soñj estreget eus un ti-gar ouzhpenn pa chom an tren a-sav e Redon ? Ya, pa n'eo ket c'hoazh soñj displijus ar gortoz eno eur un tren da vont pelloc'h.

Kêr Redon a ziskouez bezañ goullo, trist, ha divuhez da zaoulagad an darn vrasañ. D'an neb a chom gant e fri ouzh prenestr e gombod e c'hall c'hoarvezout gwelout labousad gouez,perc'henned wirion nemeto ar yeunioù a'n em astenn dre Vro-Redon. N'emañ ket da damall ma ne wel ket a vuhez : kuzhet eo. Ne ra-hi, dre amañ, nemet klogorenniñ evel gorre an dour-berv. Dishenvel diouzh strakadeg kefluskerioù kirri-tan ar c'hêrioù bras, eo en em silañ kentoc'h a ra, goustadik, e don kement bourc'h pe gêriadenn a zo. Ha da geñver ar gouelioù niverus e teu dezhi dic'hlannañ evel dour ar yeunioù e-kerz ar goañv.

Pinvidigezh ar vro eo he digenvez, he hirnezh, he gouelioù, he hengoun ha dreist-holl hec'h unaniezh,he c'henvuhez, hag hec'h ijin da empennañ raktresoù evit pellaat ar wallblanedenn na seblant ket bezañ frouezhenn an degouezh hepken.

Setu m'eo deut da lod ar soñj stagañ gant ur stourm nevez : reiñ da Vro ar Wilun an harzoù melestradurel a glot gant he gwirvoud sevenadurel ha denel. Ar pal zo reiñ lañs en-dro d'an armerzh, ha d'al labour eta war un dro (18 % eus an dud gopret amañ zo dilabour).

DEMOGRAFIEZH (POBLANSOURIEZH) BRO AR WILUN

KANTONIOU	Niver komunioù	Gorread (ha)	Poblañs ar c'hanton 1975	1982	82/75	Stankder Den/Km2	Kresk-digresk an diferañs re-varv,re ganet 1975-1982	Diferañs enbroidi divroidi
IL-HA-GWILUN (35)								
Redon	6	16 508	16182	16186	100,02	101,86	580	576
Piberieg	9	24 566	10843	10875	100,29	44,30	- 19	81
Foujereg Veur	[illegible]	12 763	4268	4228	99,06	33,12	- 29	9
Korn-bro (35)	19	[illegible]	31293	31289	[illegible]	58,13	482	686
LIGER-ATLANTEL(44)								
Sant Nikolaz	[illegible]	[illegible]	10278	10532	102,92	42,34	105	199
Gwennvenez	5	[illegible]	8015	7925	98,87	37,35	- 154	59
Sant Weltaz	[illegible]	[illegible]	10187	11345	111,37	48,08	173	1 015
Korn-Bro (44)	15	[illegible]	28480	30042	[illegible]	45,59	129	1 273
MORBIHAN (56)								
Aler (1)	9	[illegible]	12741	13592	106,66	77,13	237	572
Ar Gasilhi	9	18 914	8816	9655	109,91	51,04	- 97	936
Ar Roc'h Bernez	8	[illegible]	11087	12098	109,11	55,65	286	725
Korn-bro (56)	26	[illegible]	32644	35345	108,26	59,40	466	2 233
EIRE TOUT (35+44+56)								
9 c'hanton Bro ar Wilun	59	179 20[illegible]	925[illegible]	96676	[illegible]	53,94	1 077	3 020
3 c'hanton (1) Bro Redon	19	60 087	39153	40310	102,95	67,08	962	195
%	32,20	33,52	42,25	41,69			89,32	[illegible]

Met perak ur raktres ar seurt-se ? Ma sellit ouzh ur gartenn e weloc'h ar respont : rannet eo Bro-Redon etre 3 departamant, 2 rann-"vro", ha 100 000 den o chom enni. Bep beure, ahed kae ti-gar Redon, en em rann ar Redoniz e tri rumm : ar re-mañ o vont da labourat da Roazhon, ar re-se da Wened, ar re all da Naoned pe Sant Nazer. E penn ar pontmañ e vo lennet kazetennoù, gwelet abadennoù skinwel dishenvel diouzh re ar penn all.O aferioù a vez melestret gant Roazhon, Naoned pe Gwened. Ur skipailh mell-droad a c'hoario gant unan all eus Angers,ha biken gant hini ar vourc'h pevar c'hilometr alese.Eus Redon da Sant Nikolaz n'eus nemet ur pont,met eno e rank an dud mont da ospital Sant Nazer, kalz pelloc'h. Pa grog an tan e Sant Nikolaz e ranker gortoz un hantereur aotre EDF Naoned da droc'hañ an tredan a-raok kregiñ da stourm outañ. Mil skouer all evel-se a ve tu da reiñ.

Da echuiñ da vat gant an trubuilhoù-se n'eus diskoulm all estreget krouiñ bro ar Wilun. Evit se eo bet laket en e sav ur c'huzul a gaso da benn ar raktres-se, e vrudo e-touez an dud ordinal pe e karg er velestradurezh, hag a gaso ar stourm war-raok.

Ur stourm hir ha start e vo moarvat. Splann eo n'eo ket prest ar galloud, ne vern e liv, da lezel da vont da get an harzoù zo o vougañ mouezhioù broioù-Breizh, ha reoù Bro-C'hall ivez, abaoe tost da 200 vloaz bremañ.

Gounit ar stourm-se a dalvez evidomp kement ha digeriñ an hent d'ar broioù all e Breizh.

Kelc'h Brezhonegerien Redon a zo a-du rik gant ar seurt raktres eveljust. Evit ar brezhoneg ivez ne vez ket didalvoud ar c'hemm. Aesoc'h e vo ober brudereżh ha kreskiñ hon levezon dre ar c'hazetennoù pe ar skingomz.

E pep keñver e tellez ar stourm-mañ da vezañ heuliet ha skoazellet. Da c'hortoz Broioù Breizh, bevet Bro ar Wilun.

Emile Granville.

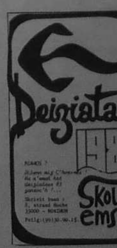

BUHEZ AR C'HEVREDIGEZHIOU

Bep miz,war vBremañ,ma talc'h niver al lennerien da greskiñ da vihannañ, e vo kavet ur pennad pe zaou a-wechou, an danvez anezho o tennañ da vuhez ar c'hevredigezhioù.

Anat eo din,e tremen hor youl ha war un dro hor stourm, evit darempredoù sokial dishenvel, pa vefe brezhoneg pe galleg o yezh, dre hentoù kamm-digamm ur gevredigezh bennak, pa n'eo ket dre re meur a hini zoken. Ha kement a amzer e kemer diganeomp a-wechoù kompezañ an dachenn, hini an darempredoù, hini ivez an danvez anezho, ma talv ar boan a gav din, digeriñ dor Bremañ da gement taol esa vo war an dachenn sokial ha kevredigezhel.

Ar gwir da gevrediñ, da gevrenniñ, evel ma falvezo ganeoc'h, a zo hervez al lezenn (hini 1901 da skouer) gwir pep hini. Ha diwar welet, e Breizh, kenkoulz hag er broioù all e-lec'h ma talv lezennoù a-seurt-se, e kaver ur maread a dud o kemer ar gwir-se, ganto a-wechoù palioù ken dishenvel an eil re eus ar re all hag an deiz diouzh an noz.

F.Vallee en deus meur a c'her en e c'heriadur evit displegañ an ezhomm-se da vevañ a-gevret hag e gwirionez ez eus d'an nebeutañ kement a zoareoù d'hen ober ha ma 'z eus a c'herioù d'o zisplegañ.

Du a vefe deomp betek gouzout kaozeal amañ eus kevredigezh an "Anciens Combattants d'AFN"pe deus hini c'hoarierien Scrabble Roc'h Tredudon. Met daoust pegen dudius e c'hellfe bezañ kinnig amañ palioù prederioù, divizoù hag oberennoù seurt kevredigezhioù, n'eo ket kement-se war dachenn ar sokiologiezh e klaskimp peuriñ amañ. Kentoc'h e vije war hini an doareoù nevez hag ar barregezh da ijinañ penaos mestroniañ hon dazont dre skoazell ar c'hevredigezhioù. Ha soñjal a ran kement en dazont sevenadurel hag en dazont ekonomikel. Kement kevredigezh a glasko degas nevezinti war an dachenn sokial a vo degemeret mat eta. Hag evit kregiñ ganti, e vo gwelet petra ra ar F.I.D.A. e Bro Dreger.

Jil Killevere.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

F.I.D.A. ? Sed aze lizherennoù zegasont ket kalz tra c'hoazh da soñj d'an dud marteze en deiz a hiriv, pa ne vefe e Bro Dreger mesmestra, hag e touesk ar re a heul a dost buhez ar c'hevredigezhioù e Breizh.

Thérèse Guillemot, sekretourez ar FIDA a zispleg deomp neuze peseurt pal zo gant ar gevredigezh-se ha perzh ar FIDA e Bro Dreger (Aodoù an Hanternoz).

-Ar FIDA zo bet savet e 1967 hag abaoe ar penn kentañ e bal a zo skoazellañ ar c'hevredigezhioù e Bro Dreger, reiñ alioù dezho hag eskemm kenetrezo ar skiant 'zo bet prenet gant pep hini war an dachenn sosial ha sevenadurel. E 1967 eta, diouzh he lavar, edo A.Feller e penn un MJC e St Brieg ha diwar c'houlenn tud yaouank diwar ar maez tro-war-dro eo en deus klasket lakaat en e sav ur framm a c'hellfe sikour anezho da ziazezañ gwelloc'h o c'hevredigezh war al lec'h ha da gaout darempredoù kenetrezo ha kement-se tamm-ha-tamm war an departamant a-bezh.

E bro Lyon, d'ar poent-se, e oa ur gevredad tiez ar re yaouank hag en doa prenet ur c'harr evit kas ha degas menozioù,levrioù,filmoù, binvioù,abadennoù,danvez krouiñ eta deus un MJC d'eben, deus ur strollad d'egile. Ac'halese eo deuet ar menoz da gaout ur c'harr ha da sevel ar FIDA (Fonds Itinérant de Documentation et d'Animation). Karr FIDA Lyon eo a zo en emgavet un deiz e Bro Dreger ha François Budet an hini eo 'zo bet an animatour foeter-bro kentañ.

Kevredigezhioù lec'h hag hiniennoù oberiant o deus roet lañs d'ar FIDA, dre ma oant dedennet gant e servijoù diavaez. Sikouret gant Kuzul Departamant Aodoù an Hanternoz, Kef Skoazell ar Familhoù (CAF),ha kef Skoazell Sokial Boutin al Labour Zouar (MSA),ar FIDA zo deuet a-benn da ginnig muioc'h mui a servijoù d'ec'h izili, hag ar bloaz-mañ e dachenn labour a ya c'hoazh war ledanaat.

Muioc'h a dud a zo ivez o labourat er skipailh. Goude Rene le Gac aet d'ar CAC e St Brieg, ez eo Jakez Quiniou a gas an traoù war raok gant Alain Gouezel, MJ. Le Gac ha nevez 'zo J.F. Guilloux ha D.Babilotte.

E 1983 eta, eo ar c'hoant mont war-raok kousto pe gousto er deus lakaet ar FIDA da zibab daou hent resis.

1-Skoazellañ ar c'hevredigezhioù war dachenn ar mererezh hag ar velestradurezh diabarzh (tailhoù, yalc'hadoù h.a...)

2-Aozañ ur rouedad skignañ evit embannadurioù ar c'hevredigezhioù.

Evit dont a-benn eus kement se ez eus bet savet meur a venveg ha krouet postoù.

A-War dachenn ar sellet ha klevet vo savet ur greizenn diellañ ha kelaouiñ evit dont a-benn da skignañ gwelloc'h an oberennoù a vez krouet a gleiz hag a zehou er maez eus ar metoù kenwerzhel. Kenlabour a vo evit se kenetre ar FIDA, an ARIA (kevredigezh evit ur rouedad diellañ ha kelaouiñ etrerannvroel ar sellet ha klevet emren) hag Andre Colleu Kuzulier Teknikel ha pedagogel war ar sellet ha klevet e Renerezh An Amzer Vak e Sant Brieg.

B-Ur c'huzulier war ar mererezh a zo bet kemeret hag a vo e servij ar c'hevredigezhioù. Sikouret e vo gant un urzhiataerez evit dont a-benn eus ar c'hudennoù mererezh eveljust met ivez eus al listennadoù chomlec'hioù ha kement tra a c'houlenn kement all a amzer peurliesañ. Reiñ a raio ivez alioù fur, kement ha sikour ar c'hevredigezhioù d'ober teuliadoù a-benn da gaout yalc'hadoù, pe da grouiñ kooperativoù pe kevredigezhioù a sort-se ha da respont da gement goulenn a denno d'al lezennoù ha d'ar velestradurezh dre vras.

C-War dachenn an embann ivez ez eus nevezinti, rak ouzhpenn un ti-embann a vo savet, un ti skignañ eo a zaio en dro a-raok an hañv.

Ne vo digarez ebet eta gant kevredigezhioù Bro Dreger ma ne teuont ket a-benn d'ober un dra bennak, pa 'z eus kement a volontez vat ouzh o skoazell.

Evit gouzout hiroc'h diwar-benn ar FIDA ez oc'h pedet da gemer perzh e digoradur ar Greizenn Skoazell evit merañ ha diorren buhez ar c'hevredigezhioù sevenadurel, ekonomikel ha sosial, d'ar gwener 4 a viz Meurzh da 3 eur goude lein, e ti ar FIDA 18, straed Abbe Vallee 22000 St Brieg - pellg: (96)33.55.76.

BEP DAOU VIZ LENNIT
KELAOUENN SOKIALOUR
BREIZHEK
AL LANV

LIESDOARE :
POLITIKEREZH ETREVROADEL
STOURMADOU AR VRO,
SEVENADUR,
BANDENNOU TRESET...
KOUMANANT BLOAZ : 50 Lur
SKOAZELL : AB.100 Lur
DA : AL LANV
- 8, STRAED ENEZ VAZ -
29000 KEMPER

BETEK PEUR E VO GRAET GOAP

Teurvezet en deus Savary respont da c'houlenn Boucheron Kannad Roazhon(-Su) diwar-benn ar C'hapes brezhonek.

Sklaer eo : n'emañ ket en e soñj krouiñ ur C'hapes brezhonek. Na bremañ, na biken. Ar c'helenn brezhonek a vo fiziet e kelennerien danvezioù all HEPKEN ha ne vo ket krouet a bostoù holl vrezhonek. Barregezh ar gelennerien a vo muzuliet gant un arnodenn(ur CAP,hep ES) ne ouzer tra diwar he fenn.

An aotreegezh vrezhonek avat n'eus ket kaoz anezhi. Evit an Ao. Ministr ne servij da netra moarvat. Ar studierien a rank gouzout emaint o koll o amzer o studiañ o yezh er Skol Veur, pa 'z eus yezhoù pe danvezioù all talvoudusoc'h, gant ur C'Hapes -divroañ e penn o studi. Tu zo d'ar vugaligoù c'hoari un tamm gant ar brezhoneg, oc'h ober van da krediñ int studierien "evel ar re all". Met arabat goude soñjal eo un dra sirius. Arabat ivez d'ar gelennerien krediñ eo sirius o c'helennadurezh. Re a vefe re.

Neuze, daou zibab: chom mut, pe yudal. Ha mont da vanifestiñ e Roazhon d'ar Merc'her 9 a viz Meurzh.Da 2e30 dirak an Ti-Kêr.

M.Kerrain

ASSEMBLÉE NATIONALE

PARIS, le 19 janvier 1983

RÉPONSES DES MINISTRES
aux questions écrites

Enseignement secondaire (personnel).

20130. — 20 septembre 1982. — **M. Jean-Michel Boucheron** (Ille-et-Vilaine) appelle l'attention de **M. le ministre de l'éducation nationale** sur la nécessité de la création d'un C.A.P.E.S. de Breton, pour permettre le développement des langues et cultures minoritaires. En conséquence, il lui demande quelles mesures il entend prendre à ce sujet.

Enseignement secondaire (personnel).

25222. — 3 janvier 1983. — **M. Jean-Michel Boucheron** (Ille-et-Vilaine) rappelle à **M. le ministre de l'éducation nationale** qu'il n'a pas reçu de réponse à sa question écrite n° **20130** parue au *Journal officiel* A.N. Questions du 20 septembre 1982. Il lui en renouvelle donc les termes.

Réponse. — Après une très large concertation menée tant à l'échelon national que dans le cadre académique et au cours de laquelle tous ceux qui le souhaitaient ont été entendus, le ministre de l'éducation nationale a adopté l'ensemble de mesures le plus important jamais mis en place en ce domaine. La plupart des dispositions sont entrées en application à la dernière rentrée scolaire. La préparation des dispositions futures se poursuit conformément aux échéances annoncées. En ce qui concerne la formation initiale, le recrutement et la formation continue de professeurs pouvant enseigner le breton dans les collèges et lycées, la formule lourde d'une filière spécialisée n'a pas été retenue. D'une part, elle ne pourrait produire de résultats avant trois ou quatre ans. D'autre part, à une époque où nombre de réflexions pédagogiques soulignent l'intérêt de l'interdisciplinarité, notamment pour tout ce qui touche à l'étude de l'environnement et des diverses formes de cultures, il importe de ne pas enfermer cet enseignement sur lui-même. Dans cet esprit, cette possibilité d'enseigner une matière liée à l'identité régionale a été ouverte aux enseignants qui le souhaitent et en ont la capacité, quelle que soit par ailleurs leur discipline. Naturellement des mesures ont été prévues pour vérifier que les professeurs volontaires possèdent bien les compétences requises. C'est ainsi qu'un examen d'aptitude pédagogique est d'ores et déjà en préparation. L'importance de la politique engagée ne peut s'évaluer sur tel ou tel point particulier, par exemple la création d'un C.A.P.E.S. qui aurait une valeur symbolique. Dans cette première phase, l'existence d'une carte scolaire de l'enseignement de la langue et de la culture bretonnes, répondant aux demandes exprimées par l'ensemble des partenaires de l'éducation nationale et aux contraintes auxquelles il nous faut faire face par ailleurs, revêt une plus grande efficacité par rapport à la diffusion de cette culture et de cette langue. La création de filières plus spécialisées que la licence ou le diplôme d'études approfondies ne pourra s'examiner au plan pédagogique et administratif qu'à la lumière des résultats de l'effort fait actuellement.

"An skeudenn-mañ a zo bet tennet e nevez-hañv 1973, e porzh ar Skol-Vedisinerezh. War al lienenn hir harp ouzh ar voger e c'heller lenn: LICENCE D'ENSEIGNEMENT DU BRETON. Arabat krediñ eo deut an aotreegezh ken aes-se, evel ar c'hoant-staotat d'ar c'hi ! Abaoe pell e oad o stourm eviti. Abaoe pell e oa studierien o vaudañ -e pep doare !- an ger-stur "Aotreegezh vrezhonek"! War ar skritell e lenner licence d'enseignement peogwir e oa, d'ar mare-se, ul licence libre- didalvez e-keñver melestradurezh- hag e veze respontet deomp, pa veze goulennet al "lisañs". Met al lisañs hoc'h eus dija ! Eus 1973 eo ar skeudenn ! Warlene hon eus bet an aotreegezh. Ne vo ket gortozet keit all da gaout -da c'hounit- ar C'HAPES."

(Skeudenn ha Skrid : HOR YEZH NIV.145-146).

DEVEZH AR C'HAPES
9 a viz MEURZH

Aet eo skuizh studierien Kevrenn Geltiek Skol Veur Roazhon o chom da c'hortoz ur C'HAPES brezhonek na zeuio ket anez stourm, (sellit ouzh respont Savary). Setu perak o deus divizet aozañ un devezh-stourm d'ar merc'her 9 a viz Meurzh.

Da 11e30 e krogint gant ur gest e tiez-debriñ ar studierien e Keryann, evit diskouez stad truezus o c'hevrenn baour,ha gervel an dud da vanifestiñ da 2e30 dirak Ti-Kêr Roazhon. Alese,baleadeg d'ar Rektordi, da bediñ ar Rektor da fest-noz an abardaez.

Da 6e30,e Skol Veur Breizh Uhel e vo evet ur banne gwin da lidañ bloavezh kentañ an Aotreegezh Vrezhonek. Ur skrid-testeni brezhonek a vo roet da loeridi ar bloavezh skol-veur tremenet, hag ur banne all da galonekaat al loreidi da zont. Kaoz a vo eus CAPES ivez gant an dud pedet, kazetennerien ha pennoù bras evel Prezidant Skol Veur Breizh Uhel, Enseller ar Gelennerien vrezhonek, hag ar Rektor. Ma teuont eveljust.

Da 9 eur fest noz digor d'an holl. Er Skol-Veur marplij !

Sekretourez ar Gevrenn Paskale Herson Mac Arel.

BEREGOVOY E KARAEZ

Erc'h a oa war Garaez hag an dud ne choment ket o ruzañ o revr war ribl an hent. Ur wech dre vare e sellent war-zu an neñv hag e welent ur viñsaskell (un helikopter) trouzus a droe a-us da gêrbenn ar Poher. Soñjal a rae hinienoù e oa evit an ospital : "un den klañvtre pe gloazet-kenañ da vezañ kaset da Vrest moarvat". Lod all hag o doa lennet ar gazetenn a lavare e oa ar ministr a zigouezhe. E gwirionez ne oa nemet beg-e-dog. Ar ministr, an Aotrou Beregovoy, ne raio nemet e-giz ar re all. Dont a raio eveldoc'h pe eveldon, gant ur c'harr-dredan.

Met evit poent n'eo ket erruet c'hoazh e Karaez, hag emaomp o c'hortoz anezhañ, ur c'hant bennak a dud, e ti ar re gozh savet nevez 'zo. Ur miz a-raok ar votadegoù e vez kavet atav un ti bennak da zigeriñ, hag evit ur maer e ra brav ha sirius-tre degemer ur ministr. A-benn 6 miz e vo trawalc'h gant ur prefed.

Emañ ar maer hag an holl guzulierien aze, gwisket cheuc'h, reut un tammig, met petra fell deoc'h ? n'eo ket bemdez 'vez degemeret ur ministr e Karaez ! Pennoù ar sindikadoù a zo bet pedet ivez, ha moarvat e ra drol dezho diskouez o lizher-pediñ d'an archerien, evit kaout ar gwir da vont war droad betek ti ar re gozh. Ne vez ket lezet forzh piv da vont da welout ur ministr ! Drol eo memestra bezañ en tu-mañ d'an archerien. N'int ket boaz c'hoazh.

A-benn ar fin e tegouezh Beregovoy. N'eo ket pell o troc'hañ ar seizenn tri-liv, nag o tizoloiñ ur blakenn gant e anv. N'eo ket pell kennebeut oc'h ober un droiad e-barzh an ti, kant den war e lerc'h, kazetennerien o redek amañ-giz-mañ. An dud a sell kalz ouzh ar ministr, nebeutoc'h ouzh an ti, war a seblant.

Eveljust, e vo roet deomp da selaou prezegennoù. Ar maer, ar c'hannad hag evit echuiñ ar ministr, a gemer ar gaoz. Ar re-se a zo distagellet avat ! A-zivout an ti, "a zo dispar e pep keñver" (eveljust !) "lec'hiet mat ha tout" (tost a-walc'h eus ar vered !). Hag "ar re gozh a vez paeet div wech muioc'h" abaoe m'emañ Fañchig e rozenn e penn ar stur. "Le gouvernement de la France", me 'lavar deoc'h... Ma ! Kregiñ a ran da gavout hir va amzer memestra. Gwelout a ran gwastilli ha sistr war an daol... ul lipadenn yafe a-walc'h ganin, met ar re-se moarvat ne gavont ket mat an traoù mat. Deuet eo mare ar gourc'hemennoù. Stank int, a c'hellit krediñ. N'eus ket bet anv eus Breizh nag eus kreiz Breizh zoken, nemet ar ministr en deus lavaret "La Bretagne dont les fils ont déjà beaucoup donné au pays".

Emañ un den o skeiñ dousik war va c'hein.

"Ho strollad an hini eo en deus graet livajoù war an ti-kêr an noz tremenet ?" a c'houlenn diganin unan eus pennoù bras PS Karaez.

" Arabat faziañ, Aotrou, al livajoù a zo bet sinet Emgann, ha me a zo amañ evit Skol An Emsav, n'eo ket tre ar memes-tra".

"Gwell-a-se", a lavar ar paotr? "Roet 'vo doser ar panelloù divyezhek d'ar ministr tuchantig..."

Ma ! n'emañ ket ker fall an traoù neuze. Bremañ e c'hellan charikañ ur fistolenn, ha debriñ un tamm gwastell vreton. Ar ministr a zo aet kuit e-barzh ur sal all. An holl a seblant laouen. En em santout a ran un tammig va-unan, me paotr ar brezhoneg. E penn all ar sal e welan strolladig PS Karaez o c'hortoz bezañ degemeret gant ar ministr, unan eus outo a zo o teurel ur sell war doser Skol An Emsav.

Ha me kuit. Erc'h 'zo er-maez. Hag archerien e pep lec'h. "Arabat deoc'h tremen dre aze, Aotrou", a lavar din unan, seven-kenañ. Gortoz a ran. Petra ober ? 'Benn ar fin e teuan a-benn da dremen sioul-tre en ur vont gant Guy ar Fur, Ar Faucheur hag ar beizanted a oa bet degemeret gant Beregovoy. Unan eus ar pevar c'hant manifester a c'houlenn diganin "Peseurt mod 'oa an traoù ?" "Mat-tre, mat-tre" a respontan !

Ar Peñseg, ministr ar mor, Beregovoy, ministr an aferioù sokial o deus bet an doser, poent eo din-me mont d'ober eil luc'hakeudennoù evit sevel unan all evit... evit Fiterman marteze an hini e karg eus an "ekipamant" da lavarout eo eus ar panelloù. E kreiskêr, emañ al labourerien-douar o lakaat dour-hañvouez e pep lec'h. Flaeriañ a ra, met Beregovoy ne santo netra. Na ne welo ket livajoù Emgann. Pell emañ dija. Daoust hag eñ e lenno doser SAE ?

Charlie Grall

KOMZ A RA KALZ AR C'HALLAOUED

Ur wech ouzhpenn eo bet bodet dileuridi an emsav sevenadurel e Breizh (Breujoù Meur Ar Sevenadur e Breizh) N'eo ket a-walc'h moarvat selaou anezho da geñver emvodoù ar C'huzul Sevenadurel, da geñver ar bodadegoù aozet evit ar 9-vet raktres,e-pad an emvodoù liesseurt aozet gant ar Rektor... hag all...

Kredet e vefe n'eo ket sklaer ar pezh 'zo bet distaget ganto e-pad an emvodoù-se : ar C'hapes, Diwan, Radio, Tele, arc'hant evit ar c'hevredigezhioù a bled gant sevenadur Breizh...

Evit gwir, e oa un tammig disheñvel an emvod bras zo bet aozet d'ar 16 a viz C'hwevrer diwezhañ, anvet "Etats Généraux de la Culture en Bretagne".

Ouzhpenn dileuridi ar C'huzul Sevenadurel e oa bet pedet aozadurioù liesseurt a bled gant ar sevenadur e Breizh (Tiez ar Sevenadur, aozadurioù a-bep seurt : arzoù-kaer ,sonerezh hag all...).

Kement da selaou an Ao. Wallon, Rener war an Diorreadur Sevenadurel e Ministrerezh ar C'hultur e Pariz ; an Ao.Giordan paotr an danevell-skrid anavezet mat bremañ :"Ar gwir da vezañ disheñvel hag an demokratelezh sevenadurel".

Ma. Klevet eo bet tud Pariz, kentelioù mat ganto :"arabat chom serret warnoc'h hoc'h-unan! Ret eo deoc'h digeriñ ho taoulagad war ar bed a-bezh. Hag all..." Peadra da grediñ e oa c'hoazh koefoù ganeomp ha "Buhez ar Sent" hon lennegezh nemeti.

Peadra eta da lakaat lod ac'hanomp da fuloriñ :"piv a zo ar muiañ digor war ar bed, c'hwi Parizianed ha n'anavezit ket ar pezh 'zo en tu all da Bariz,pe ni rediet da skoulmañ darempredoù gant pobloù all ar bed. Pa ne vezomp ket mui komprenet, kerkent ha treuzet harzoù Breizh ?

"Jentiloc'h" eo ar Stad neuze gant Breizh evel ma lavaras unan bennak, met petra cheñch pa n'omp ket vit en em gompren. Petra cheñch pa ne vez ket kemeret an divizoù ret evit reiñ e blas d'hor sevenadur, pa 'z omp tonket da chom er geto omp bet plantet ennañ.Petra cheñch pa gendalc'h an arc'hant a-berzh Stad da vont da sammañ an toulloù spontus graet gant an aozadurioù ofisiel (Comédie de Rennes, 6 milion a yalc'hadoù ; Ti Ar Sevenadur (Roazon), tost da 10 milion a yalc'hadoù etre ar Stad hag an Ti-Kêr ; ar C'H.A.C. e Sant Brieg hag all...hag all.

Peseurt dazont war-lerc'h ar Chart ? Respontoù luziet ha diglok... gwelet 'vo...

A-benn ar fin, un emvod ouzhpenn evit komz ha selaou. N'eo ket se a cheñcho an traoù keit ha ma chomo ar Galloud-diviz e Pariz ; ret eo lavarout ivez n'eo ket troet ar Rannvro da lakaat an traoù da vont war-raok. Ken aes ha tra eo gortoz Pariz araok kregiñ da gas war-raok ur politikerezh nevez e-keñver sevenadur.

Pegoulz e c'hellimp divizout hon unan war hon aferioù ? Ur wech ouzhpenn, n'eo ket bet respontet c'hoazh d'ar goulenn-se.

Y.Jegou

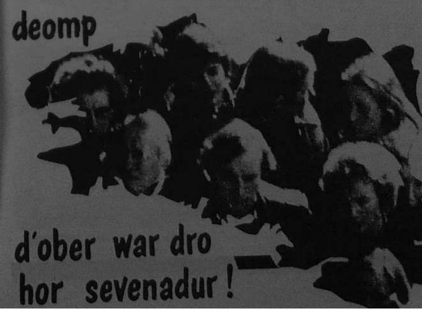

DISENTERIEN AR MIB

Krouet er bloavezhioù 70, ar M.I.B. pe gentoc'h ar MIB-NAC'H SENTIN, (M.I.B. o talvezout Mouvement d'Insoumission Bretonne) a gendalc'h da ober trouz er vro p'emañ daou eus e izili en toull-bac'h e Roazhon, Youn Chaillou ha Yannig ar Bechenneg o anv. An abegoù 'zo ar re voaz : nac'h a reont servij Bro C'hall hag hec'h arme. Daou all zo klask warne gant Bugale Mari Robin evit an hevelep abegoù. Muioc'h mui a vretoned yaouank enta a nac'h mont da ober o c'hoñje,n'eo ket dre lezireqezh pe diseblanted met dre ma fell dezho diskouez e savont a-enep galloud Bro C'hall war bobl Vreizh.

Izili ar MIB-NAC'H-SENTIN zo en em vodet nevez zo, nemet an daou a zo en toull evel-just. Savet ez eus bet ganto un destenn diazez, pevar poent enni, o tisplegañ o zachenn stourm. Setu hi da heul :

1-AR MIB NAC'H-SENTIN a zo anezhañ ul luskad o vodañ ennañ tud engouestlet en un argerzh a zisentiñ ouzh Bro C'hall war an dachenn soudardel pe nannsoudardel.

2-Ar MIB NAC'H-SENTIN a zo distag eus kement strollad politikel a zo.

3-Stourm ar MIB NAC'H-SENTIN a zo e bal diorren, e-mesk Pobl Vreizh, an eneberezh oberiant met nannfeuls ouzh kement emelladur ha galloud gall e Breizh.

4-Ar MIB NAC'H-SENTIN a zo lod eus al luskad meur a zieubidigezh broadel breizhat.

Daoust ma pleustr dreist-holl gant an eneberezh ouzh an arme c'hall e klasko al luskad digeriñ e dachenn da stourmoù all a emplego un disentiñ ouzh ar reizhiad gall.

Youn Chaillou ha Yannig ar Bechenneg a zo en toull bremañ hag argaset e vezont gant ar warded dindan urzhioù rener karc'har Roazhon. Klask reont gounit gwirioù a dlefe bezañ reoù pep prizoniad politikel, ar pezh na blij ket d'an aotrouien e penn an toull. Setu, furchet e vezont alies, nac'het outo ur bern traoù, ha kaset gwech-ha-gwech-all d'ar "mitard",(toull diabarzh ar c'harc'har)pa enebont re alies evit plijout d'o gwarded.

Setu perak eo bet savet gant ar MIB NAC'H-SENTIN ul listenn gwiriaoùa dlefe bezañ roet, n'eo ket hepken da bep disenter breizhat, met da bep prizoniad politikel breizhat, da lavarout eo, kement emsaver toullbac'het abalamour d'e stourm evit frankiz e bobl. Setu enta ar poentoù o deus izili ar MIB NAC'H-SENTIN soñjet enno:

-Emañ ar brizonidi bolitikel en ur c'harter dezho o unan.
-E-diabarzh o c'helligoù emañ prenn an nor.
-Dieub eo pep prizoniad da ober gant an tredan evel ma kar en e gellig, an troc'her tredan o vezañ en diabarzh.
-Ar gwir a zo gant pep prizoniad da welout kement den a gar eus an diavaez bemdez hag e-pad an deiz a-bezh.
-E diabarzh ar gellig e vez resevet ar (g)weladenner(ien).
-Ne c'hell ket ar warded sellout e-diabarzh ar gellig e-pad ar gweladennoù.
-Al lizhiri kaset pe resevet gant ar prizoniad ne vezont na digoret, na lennet gant ar warded.
-Ar gwir a zo gant ar prizoniad da resev kement levr a gar eus an diavaez.
-Digor eo levraoueg an toullbac'h d'ar prizoniad kement ha ma kar.
-Ne vez chadennet ar brizonidi evit nep beaj e-maez an toullbac'h, (prosez, mont da welout ar barner-enklask h.a..)
-N'eus ket a lifre-toull bac'h evit ar prizoniad, kondaonet pe get.
-Bez e c'hell ar prizoniad gwelout ar mezeg pa gar.
-Sport, labour artizanel pe arzel a c'hell ar prizoniad ober, pa gar.
-Ar gwir a zo gant ar brizonidi d'en em vodañ pa garont, en ur sal kumun, war an deiz pe d'an noz.
-Bez e c'hell ar prizoniad kemer strinkadennou pa gar.
-Kement prizoniad en deus ar gwir da ober gant ur vizskriverez.
-Kasedigoù a c'hell ar prizoniad enrollañ, kas, ha resev eus an diavaez.
-Ne vez furchet na kellig ur prizoniad nag e gorf.

Eveljust,ar galloud gall n'eo prest na da asantiñ d'an darn vrasañ eus ar goulennoù-se na da anzav ez eus prizonidi bolitikel en e garc'harioù. Setu ma vo ret stourm kalet evit gounit pep meudad a hent war-du frankiz hor pobl.

FENTIGELL...FENTIGELL...

Peseurt dilorc'h 'zo etre an uraniom hag ar C'hallaoued e Breizh ?
-An uraniom a chomo e-barzh hag ar C'hallaoued a yelo er maez.

Herve Kerrain.

M.I.B. BP 22
44420 LOROUX

TELE

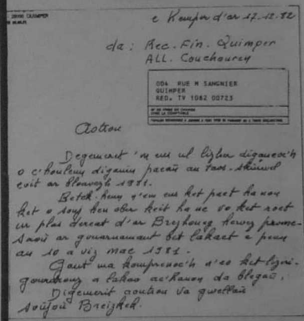
e Kemper d'ar 17-12-82

da : Rec. Fin. Quimper
ALL. Couchourey

004 RUE M SANGNIER
QUIMPER
RED. TV 1082 00723

Aotrou

Degemeret 'm eus ul lizher digareec'h o c'houlenn diganin paeañ an taos-skinwel evit ar bloavezh 1981.

Betek-henn n'em eus ket paet ha n'on ket o soñjal ober keit ha ne vo ket roet ur plas dereat d'ar Brezhoneg hervez promesaoù ar gouarnamant bet lakaet e penn an 10 a viz mae 1981.

Gant ma komprenoc'h n'eo ket lizhiri gourdrouz a lakao ac'hanon da blegañ,

Digemerit aotrou va gwellañ soñjoù Breizhek.

A tav zo tud na baeont ket an taos-tele. Den ne oar re vat petkoulskoude. Abaoe m'eo bet gounezet e brosez gant Youenn Gwernig ne glever mui kalz kaoz a brosezioù.

Koulskoude eo bet resevet gant un den eus kichen Kemper, ul lizher gourdrouz o c'houlenn-groñs outañ paeañ.Ur fazi e oa moarvat : servijoù an taos a soñje dezho en doa disoñjet sur a-walc'h.

Dre zichañs avat, e oa un emsaver en doa ankounac'haet lavarout e nac'he paeañ, dre ma ne gave ket an abadennoù d'e vlaz. Setu eta al lizhiri en deus kaset da c'hortoz ur respont a-zoare : muioc'h a vrezhoneg war an tele.

E KERNE TRAOU NEVEZ

Goude al Leoniz,setu ar c'herneviz oc'h unaniñ o nerzhioù. Emglev Bro Gerne 'zo bet savet d'ar 17 a viz C'hwevrer 1983 e Kemper eta.

10 strollad o deus en em vodet ha bodet o skiant prenet ivez evit kas war-raok un ober sevenadurel e brezhoneg e Bro Gerne:Skol An Emsav, Keit Vimp Bev, ADER (kevredigezh evit diorren an energezhioù adnevesaus), Mouezh ar Vro, Radio Bro Vigoudenn,Strollad C'hoariva Karaez, Ar Falz, Daoulagad Breizh (sinema), Diwan ha Dastumerien Bro C'hlazig.

Ur burev zo bet anvet da c'hortoz un emvod meur araok an hañv :

Prezidant: Y.Fanch JACQ
Eil prezidantez:G. BRIEG
Sekretour: F. HASCOET
Teñzorer : M. MENARD
Eil Teñzorerez:H.RIVIERE

Ur fest noz a vo aozet d'ar 16 a viz Ebrel evit kregiñ da vont endro. Emglev Bro Gerne a zo neuze bremañ an eil emglev nevez bet savet goude Emglev Bro Leon.

★★★

KAVET HON EUS

- Fentus e larfe an RPR e Brest n'en deus ket graet ar PS tra-walc'h evit Diwan.

★★★

- Souezhus e vije bet kondaonet Testoù Jehovah da 18 miz toull-bac'h, evit bezañ nac'het ober o servij-soudard, gant ul lezvarn (disoudard !) e Metz, pa vezent kondaonet da 16 miz gant TPFA kozh peurvuiañ. E-keit-se ez eus bet votet gant Lezvarn Strasbourg ur mennad o reiñ ar gwir da nac'herien ar servij armet da ober ul labour "disoudard" keit (ha n'eo ket hiroc'h) hag o amzer-soudard, hep n'o defe ar baotred da sisklêriañ o abegoù. Da c'hortoz, emañ c'hoazh paotred ar MIB en o toull-bac'h.

★★★

- Brav al labour graet gant Dastum evit embann pladenn Marie Harnay, a Vro-Bourlet.

★★★

Diaes e vefe skrivet warni "hengourioù pobloù Bro-C'hall". Ne gave ket deomp e oa meur a bobl er vro-SE.

P iv en deus skrivet e-barzh "Le Monde"(15.2) eo "gouennelour an arme, he deus kasoni ouzh an intelektualed, hag e ra fae ouzh an demokratelezh ?" ; ez eus gant ar soudarded "ur spered enepsevenadurel, rak ar sevenadur a zihun ar meiz hag ar varn " ? Un den hag a anavez mat an arme hag ar soudarded, a glevan ac'hanoc'h o larout.Ha ne fazit ket, rak Jean Ducret, an hini en deus skrivet al linennoù-se, zo kabiten.Eveljust e vo kastizet gant Hernu Ar Wirionez, petra reoc'h, ne blij ket d'an holl.

En em ginnig a ra mab Roland Leroy, rener an "Humanite", war listenn an L.C.R. e Brest, emañ eno oc'h ober e servij-soudard. E Bro-Wened avat, e Baden, eo ur paotr Le Pelletier, mab e vamm,Monique, bet ministrez Giscard, a'n em ginnig e penn ul listenn a unvaniezh genkiz o deus eno. E Kembre ne vo bad ket pell an tier-hañv. E Breizh avat...

●

UD.B. en em ginnig war listennoù an tu kleiz unvan en holl gêrioù Breizh tost da vat gant ar PS(F),PCF, MRG ha PSU. Nemet e Sant Malo e-lec'h ma'n em ginnig nemet gant ar P.S. Heñvel eo e Plabenneg. Ar PCF a saw o listenn neuze.

E kêrioù all ez eus listennoù kaset gant UDB, evel e Gwengamp,Gras,Eusa,Penmarc'h , Loktudi (gant ar PSU), Gwidel (gant ar "re c'hlas").Lesneven (e penn an tu-kleiz).

●

Sinet ez eus bet d' an 12 a viz C'hwevrer e Brest, ur skrid-emglev a vignoniezh etre kêr Vrest hag hini Bir N'Zaran hag a zo e Republik arabek ar Sahra. Emañ ahont an Talbenn Polisario o stourm evit dieubiñ ar vro eus gwask impalaerour arme Hassan II, roue Bro-Marok. Anavezet eo bet ar Republik gant 50 bro bennak dija (embannet 'oa bet e 1976). Gant Bro-C'hall n'eo ket bet avat. Kresket vo an darempredoù etre an div gêr diwar vremañ hag en hañv a zeu e teuio bugale eus Bro ar Sahara da dremen un nebeut dervezhioù amañ. Sinet eo bet ar skrid-emglev en arabeg, e brezhoneg hag e galleg.

KEMBRE : 1000 den o vanifestiñ e Llanidloes evit sikour ur c'helenner skarzhet eus e labour abalamour d'e stourm evit ar c'hembraeg.

PEGEMENT EO ?

Pegement en deus koustet lanv du 1978 ? Kuit da vezañ digollet e ouzomp bremañ pegement zo bet paet ! Emañ arbennigourien an OCDE o tihan embann ar respont. Etre 516 ha 625 milion zo bet paet gant ar Frañs.Fougeet e c'hell bezañ ar vretoned, 400 milion anezhe zo bet paet gante pe a vo da baeañ c'hoazh peogwir n'eo ket achu an abadenn ! Kant mil tonenn mazout a chom c'hoazh oc'h ober sioulik o reuz en donvor.

Ar 64 000 tonenn daspugnet war an aodoù eo o deus koustet ker.

Daou brof he deus graet Breizh d'ar skiant

An tezennoù a zo diwanet diwar he c'houst da gentañ,tost ken stank int evel al laboused du e 1978. Deus pep lec'h e tifloup laboused gwenn o c'holier deut da "studiañ" ar reuz : Belgiz, Skandinaviz, Amerikaned, Saozon, Japaniz, Sovietiz, n'eus nemet E.T. a vez gortozet c'hoazh !

Ha stank a-walc'h e vint evit digoll koñversanted ar vro ?

Peizanted Vreizh o deus graet an eil prof : an donenn hañvouez hollvrudet an hini eo ! Anavezet eo bremañ he vertuz dre ar bed holl, mil gwech gwelloc'h eo bet kavet evit kanionoù modern ar bomperien. Abenn pevare e vo gwelet J.R. Hewing o postañ e arc'hant er sunerez kaoc'h?

Er Stadoù Unanet eo e vo lakaet un termen d' an afer forzh peseurt mod. Emañ ar prosez o talc'her dousik da vont e kêr Chikago...

Mikael Baudu.

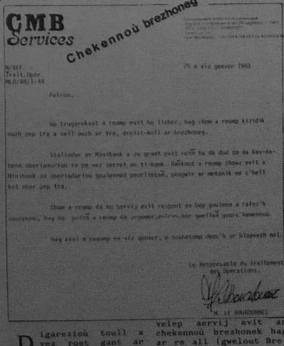
CMB Services
Chekennoù brezhoneg

N/REF
Trait.Oper
MLB/AM/1-44

25 a viz genver 1983

Autrou,

Ho trugarekaat a reomp evit ho lizher, hag chom a reomp kizidik ouzh pep tra a sell ouzh ar Vro, dreist-holl ar brezhoneg.

Le Responsable du Traitement des Operations,

M. LE BOURDONNEC

Digarezioù toull a vez roet gant ar CMB evit chom hep brudañ ar chekennoù brezhonek. Setu perak ec'h aliomp hon lennerien 1- da skrivañ da glemm, dre ma n'eus ket an hevelep servij evit ar chekennoù brezhonek hag ar re all (gwelout Bremañ niv. 16 p. 9), 2- da lakaat an dud o deus o arc'hant er bank-se da c'houlenn chekennoù brezhonek, ha pa ne vefent ket brezhonegerien.

BUAN HA BUAN ..

BREMAN NIVERENN 17

MIZ C'HWEVRER 1983

TAOLENN

LIZHIRI DA VREMAN......... 2

DIVYEZHEGEZH
VOTADEGOU.................. 3

KORN BRO
UR VRO DA SEVEL........... 4

1901
BUHEZ AR C'HEVREDIGEZHIOU. 5
F.I.D.A................... 5

DESKADUREZH
BETEK PEUR E VO GRAET GOAP 6
9 A VIZ MEURZH............ 6

PENNOU BRAS
BEREGOVOY E KARAEZ........ 7
KOMZ A RA KALZ AR C'HALLA-
OUED...................... 7

ARME
DISENTERIEN AR MIB........ 8

TELE
AN TAOS TELE.............. 8

EMGLEVIOU BRO
EMGLEV BRO GERNE.......... 8

KELEIER
KLEVET HON EUS............ 9

BUAN HA BUAN
KEMENNADENNOU............. 10
TAOLENN................... 10

BREMAN-8,str.Hoche - ROAZON -
Koumanant evit 12 niverenn :
96 LUR- SKOAZELL: ouzhpenn...

MAKETENN SAVET GANT :Silvi ha Joel DONNART, Jil KILLEVERE, Mikael BAUDU, Charlie GRALL, ha Lena LOUARN.

PENNADOU SAVET GANT : Emile GRANVILLE, Makoto NOGUSHI,Jil KILLEVERE, Mark KERRAIN, Pascale HERSON MAC AREL, Charlie GRALL, Yann JEGOU, Herve KERRAIN,Tangi LOUARN,Mikael BAUDU.

TRESADENNOU GANT : NONO, Malo LOUARN, Paskal MARC'HEG.

LUC'HSKEUDENNOU GANT :Le Peuple Breton,Hor Yezh,Pascal Ne

MOULET E TI : Moulerezh al Lisoù - 13, straed ar Moneiz-35000 ROAZON- (99)79.46.78.-

Ar pennadoù sinet ne engouestlont nemet an re o deus savet anezho.

NIV.C.P.P.A.P. 62974

Kazetenn diskleriet hervez lezenn ha tennet 800 skouerenn anezhi.

ISSN 0246-5264

Skrivit e-barzh

ha kasit ho pennadoù da V-Bremañ araok an 5 bep miz.(Keleier hag all..)

DIWAN a zo o klask tud a youl vat a vefe a-du evit sikour da gempenn Oaled Treglonou ha deskiñ pe beurzeskiñ brezhoneg war un dro, e-pad vakañsoù Pask.

Div sizhunvezh chanter a vo aozet :
- unan eus ar 4 a viz Ebrel 83 betek an 9 a viz Ebrel 83,
- hag eben eus an 11/04/83 betek ar 16/04/83.

Liverezh, mañsonerezh ha difuerezh (isolation) a vo dreist-holl d'ober. Ur brezhoneger a vo e karg eus lodenn deknik ar staj, ha kenteliou yezh a vo aozet bemdeiz hervez live ar berzhidi.

M'ho peus c'hoant gouzout hiroc'h diwar-benn ar stajoù-se pe lakaat hoc'h anv, pellgomzit pe skrivit da Soazig Daniellou, Oaled Diwan, 29214 Treglonou. Pellg. (98)04.05.42.

D'ar Sadorn 5 ha Sul 6 a viz Meurzh e vo aozet gant Skol An Emsav un dibenn-sizhun-studi war ar brezhoneg. E Roazon 'vo graet ar staj, 'barzh Ti Herberc'h Ar Re Yaouank.Digor eo d'an holl (deraouidi,lañ, eil ha trede bloavezh).Skrivañ da SAE-8,str. Hoche-e Roazon (99)30.90.15.

Dibenn-sizhun studiañ brezhoneg a vo e Porzhpoder (Leon) d'ar 5 ha 6 a viz Meurzh. Graet e vez war-dro gant M.F. Troadeg, Kerastell Menez, straed an Amiral Nikol, 29200 Brest (pg 45.39.25).

D'ar Sadorn 19 a viz Meurzh 1983, da 2 eur g.k., e vo bodet izili UNVANIEZH AR GELENNERIEN WAR AR BREZHONEG, en Oriant, e Kreizenn Sokial Kervenaneg, 2 ru Maurice Thorez, evit kentañ Bodadeg-Veur ar gevredigezh.

D'an 2 a viz Meurzh 'vo Stivell ha Servat o kanañ e Roazhon, sal ar Site, straed sant Loeiz, evit ar MIB.

Un animatour nevez a zo en UPRACB dibaoe ar lañ a viz C'hwevrer. Erwan ar C'hoadig eo a ra war-dro ar c'h.C.R.I.B. (Centre Rennais d'Informations Bretonnes).Tu zo da gejañ gantañ bemdez (eus al lun d'ar gwener, 4e da 7e.abardaez.(pellgomz : (99)30.06.87) e 30, leurgêr al lisoù.Kement tra ho peus c'hoant gouzout diwar-benn sevenadur ha kudennoù Breizh hag ar vretoned a c'hellit goulenn digantañ.

BRETAGNE-EUROPE, klub kozn Jean-Edern Dastagañ en deus laket en e benn al livourez Katell Le Goarnic. Goulenn a reont e vefe adstaget Bro-Naoned ouzh Breizh, ha roet an aotre da neb a gar, da advrezhonekaat e anv bet distreset gant Servijoù an "Etat Civil".

Ar re ne ouzont ket c'hoazh ez eus e Dinan ur c'helc'h "BREZHONEG-BEO" (34 site Lok-Maria, Taden, 22100 Dinan), ne lennont ket BREMAÑ, anat deoc'h.

KRISTENION VREIZH a ziskleir : e savont a-enep d'al lezenn evit resteurel mizoù an diforc'hañ-bugale diwar an tailhoù, dre ma ya al lezenn-se "a-enep Lezenn Doue". Setu perak o deus divizet tennañ diwar o zailhoù an arc'hant a yafe, hervez ar gouarnamant, da zigoll ar c'hedskor (Seku) evit ar mizoù-diforc'hañ (un 8/100 vedenn).

Diwar-benn ar skolioù-dizalc'h e c'houlenn K.B. e ve roet arc'hant d'an tiegezhioù d'o sikour skoliata ar vugale hervez m'o devo dibabet. Hag eveljust e c'houlenn K.B. skolioù libr ha kristen. (K.B., Les Hinogues, Paimpont, 35380 Plelan-Veur).

BRETAGNE 845 (e ti Loik Camus, Le Temple, Carentoir, 56200 La Gacilly) zo o vont d'ober war-dro un Devezh ar Vro d'ar 26 a viz Mezheven.

STROLLAD AR VRO BAGAN

SPONTUS CIRCUS

D'AN 30 A VIZ EBREL : e BREST (Auditorium) aozet gant ar C'homite Inter-Entreprise.

D'AN 8 A VIZ MAE : e BREST evit emzivaded an S.N.C.F.

D'AR PANTEKOST : Henansail, Festival C'hoariva

MARZHIN CIRCUS

Evit ar vugale, c'hoariet 11 gwech betek-hen.

D'AR 1añ A VIZ MEURZH : e LESNEVEN e kreizenn sokio-sevenadurel (2 wech).

D'AN 8 A VIZ MEURZH : e GWISENI, 2 wech.

STROLLAD PLOUGIN

KEIT HA MA VO TUD

D'AR 5 A VIZ MEURZH : e GWITALMEZE.

D'AN 12 A VIZ MEURZH : e PLOUVIEN, ha beilhadeg ouzhpenn.

D'AR 26 A VIZ MEURZH :e BREST,(sal an Ti-Kêr) Nozvezh evit an Trede-Bed aozet gant U.D.B.Fest Noz war-lerc'h.

D'AN 2 A VIZ EBREL : e LANILIZ (Kergounog) ha fest noz aozet gant DIWAN.